

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

atbasts
izcīībai

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

Ekonomikas valsts 24.olimpiāde, 3.posms
Uzdevumi (69 punkti)
2023.gada 23.februārī

Dalībnieka kods:

Sniedz atbildes tam norādītajās vietās un lauku ietvaros.

Punktu skaits par pareizām atbildēm norādīts iekavās.

Norādi dalībnieka kodu uz katras lapas.

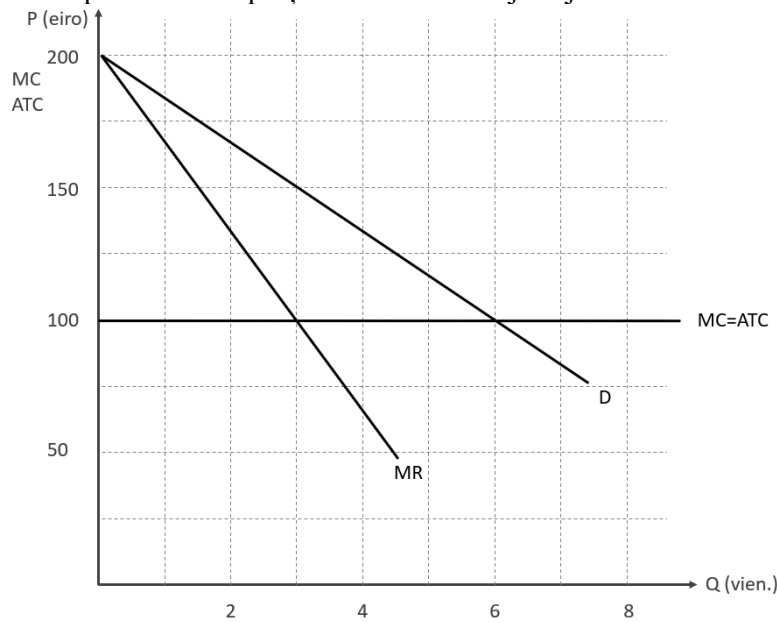
1. uzdevums (10 punkti)

ES ir kopējs tirgus. Enerģijas, pārtikas cenu kāpums izraisa visai ievērojamu inflācijas kāpumu, bet tās temps dažādās valstīs ir ļoti atšķirīgs. Latvijā inflācijas pieaugums ir viens no visstraujākajiem. Veiktais pētījums apliecina, ka Latvijā uzņēmumi (salīdzinot ar uzņēmumiem citās ES valstīs) īsākā laikā spēj pārnest ražošanas resursu cenu kāpumu galaprodukta cenā.

1.1 Uzraksti divus cēloņus, kāpēc Latvijā inflācijas pieaugums ir tik straujš! (2 p.)

1.2 Uzraksti divus argumentus, kāpēc ražošanas resursu cenu kāpuma pārnese produkta cenā Latvijā var notikt ātrāk nekā citās valstīs! (2 p.)

Attēls atspoguļo situāciju pilnīgas un nepilnīgas konkurences tirgū. Iepazīsties ar informāciju attēlā, veic nepieciešamos aprēķinus un atbilde uz jautājumiem!

Cik preces vienības ražos uzņēmums pilnīgas konkurences tirgū un cik – nepilnīgas konkurences tirgū? (2 p.)

1.3	Optimālais ražošanas apjoms pilnīgas konkurences tirgū:	
1.4	Optimālais ražošanas apjoms nepilnīgas konkurences tirgū:	

Aprēķini kādu peļņu gūs uzņēmums pilnīgas konkurences tirgū un kādu – nepilnīgas konkurences tirgū! (2 p.)

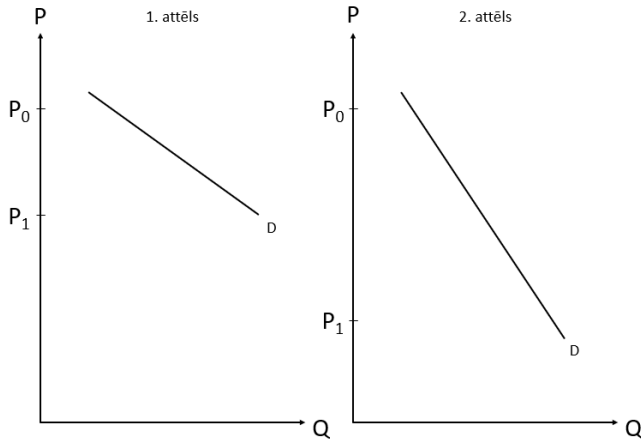
1.5	Peļņa pilnīgas konkurences tirgū =	
1.6	Peļņa nepilnīgas konkurences tirgū =	

Uz kā rēķina lielāka peļņa ir uzņēmumiem nepilnīgas konkurences tirgū? (1 p.)

1.7	Pamato, kura iedzīvotāju grupa dēļ nepilnīgas konkurences zaudē vairāk – iedzīvotāji ar zemākiem ienākumiem vai iedzīvotāji ar augstiem ienākumiem? (1 p.)	
-----	--	--

2. uzdevums (12 punkti)

Iepazīsties ar attēlos esošo informāciju! Atbildi uz jautājumiem!

- 2.1 Nosaki un pierādi, kurā attēlā pieprasījums (cenas) ir elastīgs un kurā – neelastīgs, ja cena samazinās no P_0 līdz P_1 ! (4 p.)
- 2.2 Aprēķini, kāda varētu būt pieprasījuma (cenas) elastības koeficienta skaitliskā vērtība 1. attēlā un kāda – 2. attēlā, ja cena samazinās no P_0 līdz P_1 ! (2 p.)
- 2.3 Uzraksti produktu, kura pieprasījumu varētu atspoguļot 1. attēls un kura – 2. attēls! (2 p.)
- 2.4 Dotajiem produktiem (pusdienas restorānā, degviela automobiļiem, pārtika, kartupeļi) nosaki un ieraksti tabulā, kurš no tiem atbilst noteiktai pieprasījuma (cenas) un ienākumu elastības kombinācijai! (4 p.)

Kombinācija	Pieprasījuma (cenas) elastība	Ienākuma elastība	Produkts
1.	Augsta	Augsta	
2.	Augsta	Zema	
3.	Zema	Zema	
4.	Zema	Augsta	

3. uzdevums (10 punkti)

Tabulās attēlota situācija darba tirgū un izmantotā darba saistība ar reālo IKP (izlaidi).

1. tabula. Darba tirgus

<i>Reālā darba alga (n.v./st.)</i>	<i>Darba piedāvājums (st.)</i>	<i>Darba pieprasījums (st.)</i>
25	35	15
20	30	20
15	25	25
10	20	30
5	15	35

2. tabula. Darbs un reālais IKP

<i>Darbs (st.)</i>	<i>Reālais IKP (n.v.)</i>
10	800
15	1125
20	1400
25	1625
30	1800

Iepazīsties ar informāciju un atbildi uz jautājumiem! (4 p.)

3.1	Kāda ir līdzsvara darba alga?	
3.2	Cik stundas tiks izmantotas ražošanā?	
3.3	Kāds būs saražotā reālā IKP apjoms?	
3.4	Aprēķini produktivitāti!	

Pieņemsim, ka pie jebkuras reālās darba algas piedāvātais darba daudzums samazinās par 10 stundām. Atbildi uz jautājumiem! (3 p.)

3.5	Par cik naudas vienībām samazināsies vai palielināsies reālā darba alga?	
3.6	Par cik naudas vienībām samazināsies vai palielināsies reālais IKP?	
3.7	Pamato, kā varētu mainīties potenciālais IKP!	

Pieņemsim, ka veiktās investīcijas cilvēkkapitālā palielina produktivitāti (ceteris paribus). Ar ekonomikas likumsakarībām pamato! (3 p.)

3.8	Kā varētu mainīties potenciālais IKP?
3.9	Kāpēc varētu palielināties reālā darba alga?
3.10	Kā varētu mainīties ekonomikā izmantotā darba daudzums?

4. uzdevums (19 punkti)
“Divas krīzes, divas inflācijas”

Iepazīsties ar statistikas datiem par Latvijas ekonomiku 2006. -2009. un 2019. - 2022. gadā! Veic nepieciešamos aprēķinus un atbildi uz jautājumiem!

Rādītāji	2007.-2009. gada krīze				2020.-2022. gada krīze			
	2006.	2007.	2008.	2009.	2019.	2020.	2021.	2022.
Reālais IKP (% pret iepr.g.)	112,0	109,0	96,8	85,7	102,6	97,8	104,1	101,8
Bezdarbs (% , g./g.)	7,0	6,1	7,7	17,5	6,3	8,1	7,6	6,9
Inflācija (% , g./g.)	6,6	10,1	15,3	3,3	2,7	0,1	3,2	20,8
Reālā alga (% , g./g.)	120,4	114,7	102,0	89,2	104,2	100,7	104,9	87,1
Valsts budžeta deficīts (milj., eiro)	105,7	159,4	1534,3	2514,1	194,8	1504,6	2856,9	1457,2
Valsts parāds (milj., eiro)	1935,6	2574,7	5401,2	7450,9	11808,1	13521,4	15896,3	17629
Refinansēšanas likme (%)	4,5	6,0	5,0	4,0	0	0	0	2,5

Avots: Centrālā statistikas pārvalde

4.1	Pamato, kādā ekonomiskās aktivitātes cikla fāzē Latvijas ekonomika bija 2006. – 2007. gadā? (2 p.)
4.2	Uzraksti trīs rādītājus, kuri var liecināt, ka 2006.-2007. gadā Latvijas reālais IKP (izlaide) bija lielāks par potenciālo IKP (LRAS)? (3 p.)
4.3	Aprēķini kāds varētu būt dabiskā bezdarba līmenis 2009. gadā! (2 p.)
4.4	Ar statistikas datiem pamato, kādi bija inflācijas cēloņi un secini, kāds bija inflācijas veids 2006.-2007. gadā? (2 p.)
4.5	Kāda fiskālā un kāda monetārā politika tika īstenota 2006.- 2007. gadā? Kas par to liecina? (4 p.)

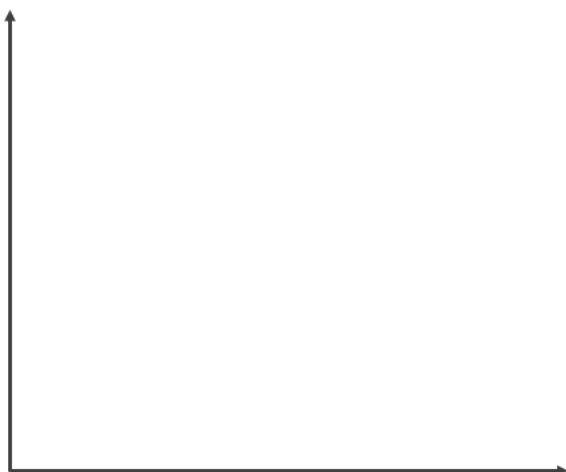
4.6	Kāda ir būtiskākā atšķirība starp inflācijas cēloņiem 2006. – 2007. gadā un inflāciju 2022. gadā? Kāds inflācijas rādītājs ir monetārās politikas mērķis? (2 p.)
4.7	Argumentē, kāpēc Latvijas komercbankās 2020., 2021. gadā noguldījumu procentu likme bija 0%, bet 2022. gada beigās tā tuvojās 1,00%! (1 p.)
4.8	Ar diviem argumentiem pamato, kāpēc 2020. – 2022. gados būtiski palielinājās valsts parāds! (2 p.)
4.9	Par cik procentiem pieauga iedzīvotāju neto ienākumi 2022. gadā? (1 p.)

5. uzdevums (18 punkti)

Iepazīsties ar informāciju, atbildi uz jautājumiem un izveido ekonomikas modeli!

Pieņemsim, ka pētāmajā valstī mājsaimniecību ienākumi kvintilēs ir sekojoši: 1. kvintilē – 1000 eiro, 2. kvintilē – 2000 eiro, 3. kvintilē – 3000 eiro, 4. kvintilē – 4000 eiro un 5. kvintilē – 5000 eiro.

5.1	Ar kādu kvantitatīvu rādītāju var salīdzināt ienākumu nevienmērīgu sadalījumu divās valstīs? (1 p.)	
5.2	Ar ekonomikas modeli atspoguļo ienākumu sadalījumu pētāmajā valstī! Uzraksti modeļa nosaukumu! (1 p.)	

5.3	Augstāk redzamajā attēlā pieraksti asu apzīmējumus un to mērvienības! (3 p.)
5.4	Augstāk redzamajā attēlā konstruē ekonomisko modeli! (3 p.)
5.5	Modelī parādi pilnīgi vienlīdzīgu ienākumu sadalījumu! (1 p.)

Mājsaimniecība A un B iegādājas vienu un to pašu produktu. Par pēdējo iztērēto eiro mājsaimniecība A gūst derīgumu 20 d.v., bet mājsaimniecība B – 10 d.v.

5.6	Kuru kvintili varētu pārstāvēt mājsaimniecība A? (1 p.)	
5.7	Kuru kvintili varētu pārstāvēt mājsaimniecība B? (1 p.)	
5.8	Kurai mājsaimniecībai ienākumu pārdales procesā vajadzētu ienākumus palielināt, lai vienmērīgāka ienākumu sadale vairāk palielinātu kopējo derīgumu sabiedrībai? (1 p.)	
5.9	Uzraksti divus instrumentus, kurus valdības izmanto ienākumu vienmērīgākai pārdalei! (2 p.)	
5.10	Uzraksti divus argumentus par labu nevienmērīgai ienākumu sadalei un divus – par labu vienmērīgai ienākumu sadalei! (4 p.)	